

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญของการดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยสรุป ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในการส่งเสริมการจัดการศึกษา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตาม เพศ อายุ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ในโรงเรียนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 185 โรงเรียน จำนวน 1,666 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 46 โรงเรียน จำนวน 312 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และการกำหนดขนาดด้วยตารางสุ่มของ Krejcie and Morgan

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. บทบาทในการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มาก โดยพบว่า ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และการประสานสัมพันธ์ที่ดีในการบริหารบุคลากรการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการส่งเสริมการจัดการศึกษามีความรู้ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกระบวนการ PDCA และผู้บริหารกำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน

2. บทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มาก โดยพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยในสถานศึกษา/ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องสนองตอบความต้องการของสถานศึกษา ผู้บริหารจัดกระบวนการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนน้อมนำหลักคุณธรรม นำความรู้ สถานศึกษา และผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนน้อมนำหลักคุณธรรม นำความรู้ และเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

3. บทบาทในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มาก โดยพบว่า ผู้บริหารมีทั้งด้านคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาดีและความจริงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาท และหน้าที่สำคัญ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในสถานศึกษา โดยวิธีการศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และผู้บริหารต้องรู้จักบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี รู้จักใช้ให้ตรงกับความถนัด ความสามารถของบุคลากรต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทในการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในภาพรวมบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของผู้บริหารในด้านมีคุณธรรม จริยธรรม และการประสานสัมพันธ์ที่ดีในการบริหารบุคลากรการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการส่งเสริมการจัดการศึกษา มีความรู้ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกระบวนการ PDCA และผู้บริหารกำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542 : 5-8) ที่กำหนดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร และมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน

จากการศึกษาบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในภาพรวมบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมและจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของผู้บริหารในด้านการส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยในสถานศึกษา/ส่งเสริมการสร้าง ความสมานฉันท์ในการอยู่ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องสนองตอบความต้องการของสถานศึกษา ผู้บริหารจัดกระบวนการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนน้อมนำหลักคุณธรรม นำความรู้ สถานศึกษา และผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนน้อมนำหลักคุณธรรมนำความรู้ และเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (ม.ป.ป.)

ที่กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ควรจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการในกลุ่มสาระต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาให้สอดคล้องกับพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของนักเรียน สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนในการดำเนินงาน โดยมีการร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนทรัพยากรและองค์ความรู้ต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียน และยังเป็น การลดข้อจำกัดด้านทรัพยากรได้อีกด้วย

จากการศึกษาบทบาทในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในภาพรวมบทบาทของผู้บริหารในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของผู้บริหารในด้านมีคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาดีและความจริงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาท และหน้าที่สำคัญ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในสถานศึกษา โดยวิธีการศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และผู้บริหารต้องรู้จักบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี รู้จักใช้ให้ตรงกับความถนัด ความสามารถของบุคลากรต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กীরติวัฒน์ อัคเส (2543) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบ้านห้วยชัน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน ชยันต์แข็ง เอาใจใส่งานในหน้าที่ และเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ครูทุกคนในโรงเรียนเอาใจใส่งานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย จึงจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากครูที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จากครูที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 จากครูในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน คือโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พบว่า ครูที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน 5 กลุ่ม พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลิสสา เนตรสว่าง และคณะ ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า การบริหารงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามช่วงชั้นที่สอนและประสบการณ์ในการสอนในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน (2551) ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจาก สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมที่สำคัญใช้เป็นกรอบนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้ทุกสถานศึกษาทุกแห่ง ได้นำไปปฏิบัติอย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งนำนโยบายดังกล่าวไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเอง ทำให้ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
2. โรงเรียนควรมีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนในด้านการบูรณาการโดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระต่าง ๆ
3. ผู้บริหารควรศึกษาและมีความเข้าใจในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และสามารถนำมาปฏิบัติเป็นต้นแบบแก่บุคลากรภายในโรงเรียนและบุคคลทั่วไปได้
4. ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนโดยการเชื่อมโยงผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อร่วมมือกันปฏิบัติโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังดำเนินการ
2. ควรมีการศึกษาปัญหาของการบริหารงานโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้ง ด้านการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การทำโครงการ และด้านบุคลากร.